

Socialnämnden

Remiss - PM om behov av hjälp med andning och sondmatning

Förslag till beslut

- Socialnämnden i Region Gotland instämmer i förslaget till lag om ändring i lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade och dess föreslagna lydelse, där även hjälp med andning och sondmatning ingår som sådana grundläggande behov som kan ge rätt till personlig assistans. Socialnämnden anser att lagtexten borde förtydligas att hela den tid det tar att utföra insatsen för andning och sondmatning ska anses vara grundläggande behov.

- Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Sammanfattning

Två domar från Högsta förvaltningsdomstolen ändrade rättspraxis när det gäller rätt till personlig assistans angående andning(2015) och för sondmatning(2018).

Riksdagen beslutade den 20 december 2018 ett tillkännagivande (bet. 2018/19:SoU1, rskr. 2018/19:111) med innebörden att regeringen skyndsamt bör återkomma med lagförslag som säkerställer att behov av hjälp med andning och sondmatning ska anses vara grundläggande behov som kan ge rätt till personlig assistans enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS).

Promemoria 2019-02-21 S2019/00767/FST har tagits fram av en arbetsgrupp i Socialdepartementet. I promemorian föreslås att hjälp med andning och sondmatning ska utgöra grundläggande behov som kan ge rätt till personlig assistans enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade. Lagändringen föreslås träda i kraft den 1 juli 2019. Äldre bestämmelser föreslås gälla för personlig assistans som avser tid före ikraftträdandet.

Kommunernas samlade kostnader för insatser enligt LSS och socialtjänstlagen (2001:453) bedöms minska i ungefär samma omfattning som ökningen av kostnaderna i den statliga assistansersättningen enligt socialförsäkringsbalken (SFB) med anledning av förslaget.

- Socialnämnden i Region Gotland instämmer i förslaget till lag om ändring i lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade och dess

föreslagna lydelse, där även hjälp med andning och sondmatning ingår som sådana grundläggande behov som kan ge rätt till personlig assistans.

Ärendebeskrivning

Personlig assistans är en av tio stöd- och serviceinsatser som finns enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). Enligt LSS § 9:2, § 9 a-b är insatsen biträde av personlig assistans till för svårt funktionshindrade personer som behöver hjälp med sin personliga hygien, med att kommunicera, med intagande av måltider, att klä av och på sig och annan personlig service. Assistansen ska vara förbehållen krävande eller i olika avseenden komplicerade situationer, i regel av mycket personlig karaktär, ett personligt utformat stöd som ges av ett begränsat antal personer. Det räcker inte att tillhöra personkretsen, som lagen är till för, för att rent allmänt ha rätt till insatser enligt LSS. För att ha rätt till personlig assistans ska det finnas ett mycket stort behov av hjälp med de mest grundläggande behoven. Personer som helt eller i stor utsträckning själva klarar att sköta sina personliga behov och som enbart har behov av motivations- och aktiveringsinsatser har inte rätt till personlig assistans. Målet med insatsen är att personen ska kunna "leva som andra" i samhället och ha "goda levnadsvillkor".

Insatsen personlig assistans har två huvudmän, Försäkringskassan och kommunerna. Försäkringskassan handlägger ansökningar om personlig assistans utifrån Socialförsäkringsbalken (SFB) och kommunerna handlägger ansökningar utifrån lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). Försäkringskassan har hand om personlig assistansärenden där de bedömt att de grundläggande behoven överstiger 20 timmar per vecka. Kommunen handlägger de ärenden som understiger 20 timmar per vecka i grundläggande behov. Om en person har assistansersättning från Försäkringskassan betalar kommunen ändå de första 20 timmarna per vecka.

Två domar från Högsta förvaltningsdomstolen ändrade rättspraxis när det gäller andning(2015) och sondmatning(2018). Socialdepartementets förslag till lagändring syftar till att tillmötesgå riksdagens tillkännagivande om att behov av hjälp med andning och sondmatning snarast ska införas som grundläggande behov i lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) och därmed berättiga till personlig assistans om den enskilde i övrigt uppfyller förutsättningarna i lagen. Domen från Högsta förvaltningsdomstolen 2018 ändrade rättspraxis så att sondmatning i dag likställs med det grundläggande behovet måltid. Förslaget till ändring i lag när det gäller sondmatning är endast ett lagtekniskt förtydligande utan några konsekvenser i övrigt.

Konsekvenser för kommuner

Kommunernas samlade kostnader för insatser enligt LSS och socialtjänstlagen (2001:453) bedöms minska i ungefär samma omfattning som ökningen av kostnaderna i den statliga assistansersättningen SFB med anledning av förslaget. Det beror på att enskilda som för närvarande får insatser enligt nämnda lagar genom förslaget i stället kan bli berättigade till statlig assistansersättning. Ett behov av hjälp med andning torde i de allra flesta fall innebära att den enskilde behöver personlig assistans för grundläggande behov i genomsnitt mer än 20 timmar per vecka, vilket ger den enskilde rätt till assistansersättning. Det kommer även att tillhöra undantagsfallen att en persons behov av hjälp med grundläggande behov enligt LSS endast avser andning. I de allra flesta fall kommer det även finnas behov av hjälp med andra grundläggande behov. Flertalet personer som fick sin assistansersättning för andningshjälp indragen efter rättsfallet i Högsta förvaltningsdomstolen 2015 och vars hjälpbehov för närvarande är en fråga för kommunen kommer alltså att åter bli

berättigade till assistansersättning. Vissa personer som behöver hjälp med andning och ändå inte kommer upp i 20 timmar grundläggande behov per vecka kan genom lagändringen bli berättigade till personlig assistans enligt LSS eller till fler timmar med personlig assistans enligt LSS. Denna grupp bedöms dock vara mycket liten och kommunernas kostnader för detta bedöms bli försumbara.

Konsekvensbeskrivning avseende andning

Genom att införa ett nytt grundläggande behov för hjälp med andning i LSS uppkommer en kostnad för den statliga assistansersättningen SFB, som handläggs av Försäkringskassan. Riksdagen har beslutat att avsätta resurser till följd av lagändringen men konstaterar att den exakta kostnadsökningen är svår att uppskatta. Uppgifter från Försäkringskassan indikerar att uppskattningsvis ett trettiotal personer med olika medicinska behov fick assistansersättningen indragen under 2016 på grund av den ändrade tillämpningen med anledning av ett rättsfall i Högsta förvaltningsdomstolen 2015 gällande andningsgymnastik. Från och med den 1 april 2018 är personer med assistansersättning skyddade från tvåårs omprövning med anledning av ett beslut från regeringen. Det saknas närmare uppgifter om antalet personer som har behov av andningshjälp under åren 2016–2019 och som i dag inte är berättigade till assistansersättning. Det saknas statistik på en detaljeringsnivå som gör det möjligt att utläsa i vilken omfattning avslag eller indragningar av assistansersättning är orsakade av att andningshjälp inte betraktas som ett grundläggande behov enligt LSS. Mot bakgrund av den statistik som finns tillgänglig är det ett rimligt antagande att antalet personer som kommer att bli berättigade till assistansersättning under 2019 på grund av lagändringen kommer att vara lägre än 50. En sannolik utveckling är att motsvarande antal personer kommer att behöva hjälp med andning under 2020.

För mer information

Se bilaga: Promemoria 2019-02-21 S2019/00767/FST Behov av hjälp med andning och sondmatning.

Bedömning

Socialnämnden föreslås instämma till förslaget till lag om ändring i lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade och dess föreslagna lydelse, där även hjälp med andning och sondmatning ingår som sådana grundläggande behov som kan ge rätt till personlig assistans.

Beslutsunderlag

Promemoria om behov av hjälp med andning och sondmatning S2019/00767/FST daterad 2019-02-21.

Tjänsteskrivelse. Svar på promemoria daterad 190307.

Socialförvaltningen

Marica Gardell
Socialdirektör

Skickas till

s.remissvar@regeringskansliet med kopia till s.fst@regeringskansliet.se, diarie-nr:S2019/00767/FST
Therése Thomsson, myndighetschef
Hanna Ogestad, kvalitetschef

SON § 59**Remiss - PM om behov av hjälp med andning och sondmatning**

SON 2019/120

SON/AU § 28

Socialnämndens beslut

- Socialnämnden i Region Gotland instämmer i förslaget till lag om ändring i lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade och dess föreslagna lydelse, där även hjälp med andning och sondmatning ingår som sådana grundläggande behov som kan ge rätt till personlig assistans. Socialnämnden anser att lagtexten borde förtydligas att hela den tid det tar att utföra insatsen för andning och sondmatning ska anses vara grundläggande behov.
- Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Två domar från Högsta förvaltningsdomstolen ändrade rättspraxis när det gäller rätt till personlig assistans angående andning(2015) och för sondmatning (2018).

Riksdagen beslutade den 20 december 2018 ett tillkännagivande (bet. 2018/19:SoU1, rskr. 2018/19:111) med innebörden att regeringen skyndsamt bör återkomma med lagförslag som säkerställer att behov av hjälp med andning och sondmatning ska anses vara grundläggande behov som kan ge rätt till personlig assistans enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS).

Promemoria 2019-02-21 S2019/00767/FST har tagits fram av en arbetsgrupp i Socialdepartementet. I promemorian föreslås att hjälp med andning och sondmatning ska utgöra grundläggande behov som kan ge rätt till personlig assistans enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade.

Lagändringen föreslås träda i kraft den 1 juli 2019. Äldre bestämmelser föreslås gälla för personlig assistans som avser tid före ikraftträdandet.

Kommunernas samlade kostnader för insatser enligt LSS och socialtjänstlagen (2001:453) bedöms minska i ungefär samma omfattning som ökningen av kostnaderna i den statliga assistanssättningen enligt socialförsäkringsbalken (SFB) med anledning av förslaget.

Bedömning

Socialnämnden föreslås instämma till förslaget till lag om ändring i lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade och dess föreslagna lydelse, där även hjälp med andning och sondmatning ingår som sådana grundläggande behov som kan ge rätt till personlig assistans. Lagtexten borde förtydligas med att hela den tid det tar att utföra insatsen för andning och sondmatning ska anses vara grundläggande behov.

Ärendets behandling under mötet

Marica Gardell, socialdirektör presenterar ärendet.

Arbetsutskottet kom överens om att det i svaret på remiss ska framgå att socialnämnden anser att lagtexten borde förtydligas med att hela den tid det tar att utföra insatsen för andning och sondmatning ska anses vara grundläggande behov.

Förvaltningen har uppdaterat remissvaret inför socialnämnden sammanträde.

Ordförande yrkar att socialnämnden beslutar enligt förvaltningens förslag med den föreslagna uppdateringen.

Beslutsunderlag

Promemoria om behov av hjälp med andning och sondmatning S2019/00767/FST daterad 2019-02-21.

Tjänsteskrivelse, svar på remiss daterad 2019-03-07.

Skickas till

s.remissvar@regeringskansliet med kopia till s.fst@regeringskansliet.se, diarie-nr:S2019/00767/FST
Therése Thomsson, myndighetschef
Hanna Ogestad, kvalitetschef